

Tjekliste til digtanalyse

Af Jørgen Bøge, Viby Gymnasium, 2016.

Overvej om du kan bruge denne tjekliste når du skal analysere et digt. Den er på ingen måder udtømmende, og det vil på den anden side sjældent være aktuelt at komme ind på alle punkterne.

HUSK AT al analyse kræver flere gennemlæsninger, så du kan lige så godt strukturere dine gennemlæsninger: læs 1. gang med henblik på overblik, og derefter flere omgange med det analytiske blik.

- Læs digtet højt (hvis det overhovedet er muligt) og noter det du finder bemærkelsesværdigt — fx omkring form, lyd, digterjeg/fortæller, indhold, stemning, sprog, gentagelser, tid, miljø, intertekstualitet (dvs. henvisninger til andre værker), genre.
- Hold øje med det der *ikke* står, dvs. tomme pladser.
- Beslut, ud fra dine noter, hvilke af tekstens virkemidler du vil undersøge nærmere. (Og vær forberedt på evt. at ændre din plan hvis du pludselig falder over noget interessant!)

HUSK OGSÅ AT du ikke skal dokumentere alt i en analyseopgave. Det handler langt hen ad vejen om at afstemme dokumentationsbehovet med *formidlingsformålet*: din fremstilling skal være til at læse, og det er den ikke hvis den hele tiden afbrydes af henvisninger.

Du ved selv hvor kedelige lærere kan være, så undgå at der sniger sig en pedantisk skolemestertone ind i din fremstilling: du skal fx normalt ikke forklare genrebestemmelse (dvs. hvorfor en tekst er et eventyr, fx), ligesom du heller ikke skal forklare analytiske grundbegreber. Undgå formuleringer af typen: "Det kan ses i linje ...".

En digtanalyse handler jo langthen om at udpege de sproglige virkemidler og forklare deres funktion og virkemåde, men tænk alligevel økonomisk omkring citaterne: brug ikke flere end nødvendigt. De skal så til gengæld være de absolut bedst egnede, og skåret skarpt — hvis det du vil vise, står i et ordpar, skal du ikke citere tre linjer.

1. Præsentation og kontekst

- Digtets titel, forfatter og udgivelsesår. Indgår det i en digtsamling?
- Digtets hovedtema (kort påstand)
- Baggrundsviden om forfatteren, samtiden og litteraturhistorisk stilretning

2. Genre, komposition, grafisk opsætning og sprog

- Genre: hvilken type digt er her tale om? (Brugslyrik/centrallyrik; episk/lyrisk)
- Komposition (bunden/ubunden form)
- Grafisk opsætning (strofer, vers, linjeskift, store/små bogstaver, tegnsætning)
- Sprog og stilistiske virkemidler: Brud på normalsproget? Billedsprog? Stilistiske virkemidler, som fx gentagelse, modsætning, paradoks, overdrivelse?

3. Fortællertype og fortælle tid

- Hvem lytter vi til i digtet:
 - 3. personsfortæller?
 - centrallyrisk digter-jeg?
 - flere stemmer?
- Hvilket tidspunkt fortælles der fra? (= fortælle tid)

4. Digtets rum og tid

- Digtets rum og miljøkarakteristik
- Hvor lang tid strækker forløbet sig over (= fortalt tid)

5. Digtets personer og handling

- Hvilke personer optræder? (digter-jeg'et, du, han, hun, vi, I, de?)
- Er der handling i digtet — eller er det en situations- og stemningsbeskrivelse?

6. Digtets tema

- Hvad er temaet?
- Hvordan udfoldes det?
- Er det knyttet til gennemgående symboler?
- Hvordan hænger det sammen med titlen?

7. Litteraturhistorisk perspektivering

- Digtet i sammenhæng med tiden og den litteraturhistoriske stilretning. Bryder digtet med den herskende retning, eller er det et tidstypiske eksempel?
- Sammenligning med andre værker af samme forfatter, eller med andre forfattere.

Husk citatteknikken!

Baseret på Tinne Serup Bertelsen, Peter Kennebo og Barbara Kjær-Hansen: *Litteraturhistorien på langs og på tværs*, Systime 2012-13.